

Debatwoordenboek

Op zoek naar specifieke termen of juist nieuwsgierig welke begrippen er allemaal zijn? Tekst en uitleg vind je in ons Debatwoordenboek!

Stichting

Nederlands
Debat Instituut

schooldebatteren.nl

Inhoudsopgave

Aanvoerder 2

Analyse 2

Aptum 2

Argument 2

AUB-model 2

Be the argument 2

Beleidsstelling 2

Biased 2

Debat 2

Definitie 3

Dialogoog 3

Discussie 3

Drogreden 3

Eindspeech 3

Ethos 3

Framing 3

Katheder 4

Kop-romp-staartstructuur 4

Label 4

Logos 4

Parlementair debat 4

Pathos 4

Point of Information (POI) 5

Presentatie 5

Reageren 5

Retorica 5

SAIL-model 5

SExl-model 6

Squirrel 6

Standaardgeschilpunten 6

Stelling 6

Stijlfiguur 6

Taakuitvoering 7

Teamwork 7

Timekeeper 7

Waardestelling 7

Aanvoerder

De eerste spreker van een debat op het Basisschool- VMBO-, Onderbouw- en MBO Debattoernooi. Deze spreker geeft de openingsspeech. In deze speech wordt de stelling toegelicht door de voorstander (zie [definitie](#)) en worden de argumenten van het team voor of tegen de stelling aangekondigd.

Analyse

Het stap voor stap uitleggen van een argument, waarbij elke **denkstap** voor de jury wordt toegelicht. In plaats van: 'Snoepreclames zorgen voor dikke kinderen!' is het beter om te zeggen: 'Door snoepreclames gaan kinderen bij hun ouders zeuren om snoep. Ouders houden niet van zeurende kinderen, dus kopen ze het snoep. De kinderen eten het snoep op en worden daardoor dik.'

Aptum

Het **afstemmen** van de boodschap op het publiek. Dit is een van de klassieke onderdelen van overtuigingskracht, naast ethos, pathos en logos.

Argument

Reden waarom je iets vindt.

Bijvoorbeeld: *Ik ga graag op vakantie naar Spanje (mening), omdat het daar vaak mooi weer is (argument).*

AUB-model

Een manier om overtuigend te argumenteren volgens drie stappen: Argument, Uitleg, Bijvoorbeeld. (AUB is vergelijkbaar met SEI en SAIL.)

Bij de stelling 'Kinderen moeten vaker pauze krijgen op school' kan de argumentatie als volgt uitgewerkt worden: *Ons eerste argument is dat meer pauze voor kinderen gezonder is (Argument). Het probleem is namelijk dat kinderen nu veel te weinig bewegen en als er meer pauzes zijn, kunnen ze vaker buitenspelen (Uitleg). Als je bijvoorbeeld lekker gaat voetballen, dan sport je dus meteen elke dag een beetje en dat is heel gezond! (Voorbeeld).*

Be the argument

De spreker moet zelf 'het argument zijn', hiermee bedoelen we dat een spreker uitstraalt dat hij of zij echt in het argument gelooft. Dit draagt bij aan de overtuigingskracht.

Beleidsstelling

Een type stelling waarbij de voorstanders aantonen dat een nieuw beleid of plan uitgevoerd moet worden. De tegenstanders proberen aan te tonen dat het nieuwe beleid juist níet ingevoerd moet worden.

Voorbeelden van beleidsstellingen:

- Onderdak geven aan illegalen moet strafbaar worden
- De Eerste Kamer moet worden afgeschaft

Biased

Een stelling wordt **biased** genoemd als de voor- en tegenstanders niet evenveel kans hebben om te winnen: de stelling is dus scheef of oneerlijk. De stelling 'Kindermishandeling moet toegestaan worden' is bijvoorbeeld biased, omdat het bijna onmogelijk is om hier argumenten vóór te bedenken.

Debat

Een discussie met **regels** waarbij een derde partij (de jury) overtuigd moet worden.

Definitie

Het geven van een definitie is de taak van de voorstanders. Zij moeten de stelling immers verdedigen. Met een definitie wordt bedoeld wat de voorstanders verstaan onder bijvoorbeeld een talentenjacht (zie hieronder). Dit is belangrijk, zodat er duidelijkheid is waar het debat precies over gevoerd gaat worden.

Stel de stelling is: 'Om mee te doen aan een talentenjacht moet je 16 jaar of ouder zijn.' Er zijn verschillende soorten talentenjachten: op tv, op scholen, en zelfs op het internet. Misschien is het voor jouw team duidelijk over welk soort talentenjacht jullie het hebben, maar als jullie aanvoerder (als voorstanders) er niks over zegt tijdens de openingsspeech kan er in het debat verwarring ontstaan. Wanneer je de stelling definieert, bijvoorbeeld door te zeggen 'dit geldt alleen voor talentenjachten op tv', dan voorkom je latere verwarring.

(!) Let op: de jury let erop of je een eerlijke definitie geeft die het debat mogelijk maakt. Als de stelling is: 'Als het hard waait moeten alle scholieren vrij krijgen', dan is het geen eerlijke definitie om als voorstanders te zeggen 'met harde wind bedoelen wij orkanen'. Voor de tegenstanders is het met zo'n toelichting onmogelijk om de andere kant te verdedigen waardoor er geen debat mogelijk is.

Dialoog

Een **gesprek** tussen twee personen.

Discussie

Gesprek waarin een meningsverschil bestaat en twee of meer partijen elkaar proberen te overtuigen van hun standpunt.

Drogreden

Een verkeerde manier van argumenteren. Er zijn verschillende soorten drogredenen, bijvoorbeeld:

- De persoonlijke aanval.

Jij sport nooit, dus wat weet jij van gezondheid?

- Bewijslast ontduiken.

Dat weet iedereen, dat hoef ik niet uit te leggen.

- Te grote sprongen in argumentatie.

Als we softfdrgs gedogen, kunnen we alles wel gedogen!

Eindspeech

De laatste sprekers van een debat op het Basisschool- VMBO-, Onderbouw- en MBO Debattoernooi. Deze sprekers geven een samenvattende analyse van het debat.

Ethos

De **geloofwaardigheid** van de spreker. Dit is een van de klassieke onderdelen van overtuigingskracht, naast pathos, logos en aptum.

Framing

Het bewust gebruiken van een woord dat **positieve of negatieve associaties oproept** om het standpunt van de jury te beïnvloeden.

Bijvoorbeeld: bij discussies over het onderwerp abortus gebruiken voorstanders de termen *keuzevrijheid* en *vrouwenemancipatie*, terwijl tegenstanders kiezen voor woorden als *moord* en *ongeboren leven*.

Katheder

Een standaard die op tafel geplaatst kan worden. Een spreker neemt hierachter plaats om de zaal toe te spreken.

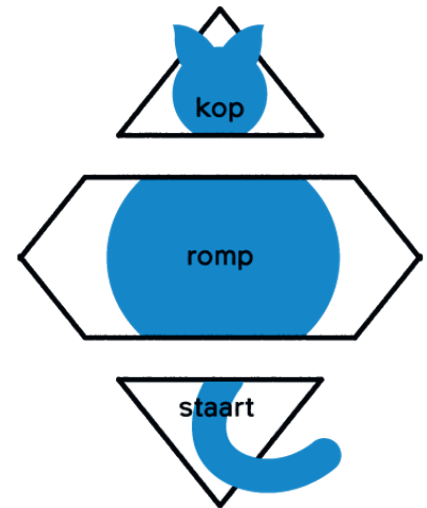
Kop-romp-staartstructuur

Manier om structuur aan te brengen in een speech. Een speech begint met de **kop**, waarin de aandacht getrokken wordt met een mooie inleiding. Daarna noemt de debater de stelling en de labels. In de **romp** worden de argumenten stuk voor stuk toegelicht en uitgewerkt. In de **staart** noemt de spreker nogmaals de labels van de argumenten en de stelling, en sluit vervolgens af met een uitsmijter.

Voorbeeld van een kop: *U hebt het ongetwijfeld ook gehoord op het nieuws gisteravond: steeds meer kinderen lijden aan overgewicht. En dit is een groot probleem. Ik vind daarom dat de gemeente snacks en ander ongezond voedsel moet verbieden op scholen. Ik heb daarvoor drie argumenten. Allereerst de gezondheid, ten tweede het geluk en ten derde het geld.*

In de romp leg je alle drie je argumenten uit volgens het AUB- of SEXI-model. Voor een voorbeeld daarvan kan je bij AUB of SEXI in het debatwoordenboek kijken.

Voorbeeld van een staart: *Beste jury, u hebt nu onze drie argumenten gehoord: 1. gezondheid, 2. geluk en 3. geld. Dus verbied die snacks op scholen en help overgewicht tegen te gaan!*

Label

Samenvatting van een argument in één of twee woorden.

Voorbeelden van labels:

- Overlast

Harde muziek bij disco's zorgt voor overlast bij omwonenden.

- Gezondheid

Kinderen verplicht meer laten sporten op school, zorgt ervoor dat ze gezonder worden.

- Zelfbescherming

Juweliers moeten over geladen vuurwapens kunnen beschikken, zodat ze zich kunnen beschermen tegen overvallers.

Logos

De **kracht van de redenering**. Dit is een van de klassieke onderdelen van overtuigingskracht, naast ethos, pathos en aptum.

Parlementair debat

Een **gestructureerde debatvorm** waarbij regels zijn voor wie wanneer mag spreken. Op het NK Debatteren voor Scholieren wordt gebruik gemaakt van de parlementaire debatvorm van de *World Schools Debating Championships* waarbij in elk team vier sprekers zitten. Andere parlementaire debatvormen zijn het Amerikaanse Parlementaire Debat en het Britse Parlementaire Debat.

Pathos

Het **bespelen** van het publiek. Dit is een van de klassieke onderdelen van overtuigingskracht, naast ethos, logos en aptum.

Point of Information (POI)

Korte vraag die aangeboden wordt door een lid van het team dat niet aan het woord is. Deze vraag wordt aangeboden door te gaan staan. Soms zie je dat leerlingen de rechterarm in een vragend gebaar schuin omhoog te steken in de richting van de spreker (met de handpalm naar het eigen gezicht) waarbij linkerhand tegelijkertijd op het hoofd gelegd wordt. Dit hoeft niet, maar is wel te verklaren: in het Britse Lagerhuis was deze houding vooral om praktische redenen populair. Als een spreker vol vuur opstond om deel te nemen aan het debat, dan gebruikte hij één hand om te zorgen dat zijn pruik niet van z'n hoofd viel.

Presentatie

Hoe overtuigend een verhaal wordt verteld, los van de inhoud. Bij de jurering tijdens de debattoernooien wordt gelet op (in het kort) vier aspecten:

- **Ogen:** Richt de debater zich op de jury en het publiek?
- **Stem:** Zijn tempo, volume en intonatie passend en overtuigend?
- **Houding:** Staat de debater stevig en maakt hij ondersteunende handgebaren?
- **Be the argument:** Geloofd de debater zelf in wat hij zegt?

Reageren

Ingaan op de argumenten van de tegenpartij. Doe dit volgens vier stappen: *aankondigen*, *samenvatten*, *reageren* en *concluderen*.

Voorbeeld van een goede manier van reageren:

Beste jury, ik wil graag reageren op het verbodsargument van de tegenstanders (aankondigen). Als ik het goed begrijp willen zij roken gaan verbieden om ervoor te zorgen dat minder mensen gaan roken (samenvatten). Hier ben ik het mee oneens omdat dit helemaal niet werkt. Rokers zijn namelijk verslaafd en zullen dus blijven roken, ook als het verboden is. Kijk maar naar drugsgebruikers; die stoppen ook niet omdat drugsgebruik verboden is. Het drugsgebruik neemt zelfs nog steeds toe ieder jaar. Als je wilt dat er minder gerookt wordt kun je veel beter mensen proberen te helpen met stoppen. Dat heeft veel meer effect (reageren). Kortom jury, het argument van de tegenstanders om roken te verbieden klopt niet (concluderen).

Retorica

Redenaarskunst of **welsprekendheid**. Deze term is afkomstig uit het oude Griekenland en slaat in brede zin op het effectief spreken en schrijven, en de kunst van overtuigen.

SAIL-model

Een manier om overtuigend te argumenteren volgens vier stappen: State, Analysis, Illustrate en Link. SAIL is vergelijkbaar met AUB en SEI.

Bij de stelling 'Dierentuinen moeten gesloten worden' kan de argumentatie als volgt uitgewerkt worden: *Dierentuinen moeten gesloten worden, omdat dieren daar ongelukkig zijn (State). Om gelukkig te zijn hebben dieren namelijk een grote leefomgeving, een goed klimaat en andere dieren om zich heen nodig (Analysis). Een leeuw moet bijvoorbeeld ruimte hebben en kunnen jagen op andere dieren (Illustrate). In een dierentuin kan dat niet, dus daarom zijn dierentuinen slecht voor dieren (Link).*

SExl-model

Een manier om overtuigend te argumenteren volgens drie stappen: State, EXplain, Illustrate. SExl is vergelijkbaar met AUB en SAIL.

Bij de stelling 'Merkkleding op school moet verboden worden' kan de argumentatie als volgt uitgewerkt worden: *Verbieden van merkkleding zorgt ervoor dat er minder gepest wordt (State). Ouders die weinig geld hebben, hebben geen geld voor merkkleding. Nu worden die kinderen daarom gepest. Als niemand meer merkkleding mag dragen, worden die kinderen niet meer gepest (Explain) als ze bijvoorbeeld geen Nike schoenen kunnen betalen (Illustrate).*

Squirrel

Een **oneerlijke manier van het definiëren** van de stelling. De voorstanders mogen in elk debat de stelling definiëren, maar moeten daarbij wel binnen bepaalde grenzen blijven. Ze mogen geen definitie kiezen waardoor de tegenstanders geen kant meer op kunnen, of een definitie die de tegenstanders totaal niet kunnen zien aankomen.

Voorbeeld: Bij de stelling 'Er moet een stemplicht komen' is duidelijk dat het over politiek stemmen gaat. Voorstanders mogen dan niet zeggen dat het gaat om het stemmen van muziekinstrumenten.

Standaardgeschilpunten

Vragen om jezelf te stellen als je op zoek bent naar sterke en relevante argumenten. Dit wordt ook wel 'de kapstok voor argumentatie' of 'het A4'tje' genoemd.

In het kort:

- Is er een probleem?
- Is de oplossing effectief?
- Is de oplossing uitvoerbaar?
- Wegen de voordelen zwaarder dan de nadelen?

De voorstanders proberen deze vragen te beantwoorden met ja; de tegenstanders met nee. De antwoorden op deze vragen kunnen de basis vormen voor de argumenten van een team of de weerlegging van de tegenargumenten.

Stelling

Zin die een standpunt of een idee weergeeft waar je voor of tegen kunt zijn.

Voorbeelden van stellingen:

- Dierentuinen moeten gesloten worden
- Mensen met obesitas moeten een hogere zorgpremie betalen
- De wereld is veiliger met kernwapens dan zonder

Zie ook: www.schooldebatteren.nl/stellingen

Stijlfiguur

Bewust afwijken van de oorspronkelijke schrijf- of spreektaal om te zorgen voor een speciaal effect. Goed gebruik van stijlfiguren kunnen argumenten nog overtuigender maken.

Voorbeelden van stijlfiguren:

- Drieslag
- Alliteratie
- Metafoor

Taakuitvoering

Het uitvoeren van de taken die een bepaalde spreker in het debat heeft. Voor de eerste spreker van de voorstanders is dit bijvoorbeeld het noemen van de definitie en het uitleggen van de argumenten. De laatste sprekers hebben als taak om een samenvattende analyse te geven van het debat.

Teamwork

Samenwerking tijdens het debat. Op het Basisschool-, VMBO-, Onderbouw- en MBO Debattoernooi wordt dit gejureerd door te kijken naar drie aspecten:

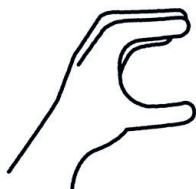
- **Participatie:** komen alle leerlingen aan het woord?
- **Ondersteuning:** helpen de teamleden elkaar?
- **Aansluiting:** sluiten de verschillende fases op elkaar aan?

Timekeeper

Degene die tijdens het debat de tijd bijhoudt. Zij of hij geeft met gebaren aan hoeveel spreektijd de debaters nog hebben.

1 min.

halve minuut

10 seconden

Waardestelling

Een type stelling waarbij de voorstanders aantonen dat een bepaald oordeel redelijk is. De tegenstanders proberen aan te tonen dat dit oordeel juist onredelijk is.

Bij dit type stelling hoeven de voorstanders geen plan te presenteren.

Voorbeelden van waardestellingen:

- Volwassenen die vlees eten, zouden zelf een dier geslacht moeten hebben
- Gevangenisstraffen doen meer kwaad dan goed

Colofon

Debatwoordenboek

Uitgave: Stichting Nederlands Debat Instituut

Laatste update: juni 2020

Correspondentieadres:

Stichting Nederlands Debat Instituut

Frans Halslaan 57

1213 BK Hilversum

035 625 20 51

stichting@debatinstituut.nl

www.schooldebatteren.nl

© 2020 Stichting Nederlands Debat Instituut, Hilversum

Al meer dan twintig jaar is het onze missie om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren overtuigender durven spreken, zorgvuldiger leren luisteren en altijd nieuwsgierig blijven naar de ideeën van anderen. Dat doen we door het organiseren van landelijke debattoernooien, het geven van debattrainingen in de klas, het verzorgen van nascholing aan docenten en het ontwikkelen van lesmateriaal. We werken op honderden scholen in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

Op www.schooldebatteren.nl staan nog meer lestips, stellingen en trainingen!

BEKIJK →